

Twaalf nieuwe Hemiptera Heteroptera voor de fauna van
Mallorca

door

W. H. GRAVESTEIN

Door een driemaalig verblijf van veertien dagen op dit in vele opzichten biogeografisch zeer typische en interessante mediterrane eiland in de groep van de Balearen ben ik in de gelegenheid 12 soorten toe te voegen aan de lijst der „Hemipteros de Mallorca”, in 1965 gepubliceerd door de Spaanse entomoloog J. RIBES. In deze lijst immers geeft RIBES een samenvatting van alle tot dan toe gepubliceerde en nieuw te vermelden soorten van Mallorca, 230 in totaal.

Bij de determinaties en de controle hierop was de hulp van Dr. E. WAGNER voor mij van grote waarde, waarvoor hier ter plaatse mijn hartelijke dank.

MIRIDAE

Ectagala guttata K. Schmidt, 1939. Pto. de Pollensa, 11.X.1967, een ♀, op *Populus alba*, een heel mooi wittig wantsje met zacht-oranje vlekjes en een zwart stipje in de membraan. Een wel zeer typische vondst, waar de opgaven in de literatuur spreken over het voorkomen in Egypte, Syrië en Iran!

Pilophorus angustulus Reuter, 1888. Pto. de Pollensa, 25.IX.1968, twee ♂♂ van *Pinus* spec. Verbreiding: oostelijk-mediterraan.

Orthotylus adenocarpi (Perris, 1857). Alcudia, 4.IV.1968, een ♀ op *Sarothamnus*. Bekend van West-Europa.

Heterocordylus tibialis mediterraneus E. Wagner, 1967. Pto. de Pollensa, 2.IV.1968. Schriftelijke mededeling van Dr. E. WAGNER. Deze subspecies onderscheidt zich duidelijk door kleinere gestalte en de opvallend veel kortere sprieten. Hij was reeds bekend van de Canarische eilanden, Algiers, Corsika en Cyprus.

Lygus (sg. *Taylorilygus* Lest.) *apicalis* Fieber, 1861. Pto. de Pollensa, 30.IX.1968, in aantal op lage planten onder *Tamarix*. Een *Lygus*-soort met een grote verbreiding in de ethiopische, nearctische en neotropische regionen.

Eigenaardig is, dat ik de soort slechts op één plaats heb gevangen, terwijl er zeer veel *Tamarix* langs de gehele kust staat en ik daar ook veel op gezocht heb. Dat de dieren op lage planten voorkwamen en niet op de *Tamarix* zelf, vindt waarschijnlijk zijn oorzaak hierin, dat er op dat moment een nogal krachtige wind stond, waardoor zij een heenkomen zochten in lagere planten.

PIESMIDAE

Piesma rotundicollis Rey, 1888. Pto. de Pollensa, 1.X.1968, in aantal op een geel bloeiende, liggende *Atriplex* spec. Alleen op een plekje van een vierkante meter kwamen de dieren uitzonderlijk veel op deze plant voor, en niet op de omliggende *Salicornia fruticosa*. De soort is bekend van Italië en Zuid-Frankrijk.

LYGAEIDAE

Dryocarenum byalinipennis (Costa, 1847). Pto. de Pollensa, 3.IV.1968, in groot aantal. Verbreiding holo-mediterraan.
Renaudiereana (= *Pachybrachius* p.p.) *annulipes* (v. Bärensprung, 1859). Pto. de Pollensa, 24.IX.1968, een ♀. Verbreiding neotropisch-aethiopisch.

Van de subfamilie der HENESTARINAE vond ik drie vertegenwoordigers, die heel interessant zijn door hun voorkomen en verbreiding. Alle drie zijn vertegenwoordigers van het Salicornietum. Deze gemeenschap van halofyten beslaat een groot gedeelte van de noordelijke kust van Mallorca en strekt zich langs de hele baai uit, van Alcudia tot Pto. de Pollensa. Op *Salicornia fruticosa*, die soms uitgestrekte vlakten beslaat, die in oktober volkomen uitgedroogd staan, vond ik: *Henestaris irroratus* Horvath 1892, Pto. de Pollensa, 6.IV.1968, een ♂ en 30.IX.1968, een ♀. Een mooie soort uit de *halophilus*-groep, die zich speciaal onderscheidt door de schuin naar boven gerichte ogen. Door E. WAGNER is een monografie geschreven over de palaeartische *Henestaris*-soorten, waarin deze uitputtend zijn behandeld en waarmee zij goed bepaald kunnen worden. *H. irroratus* Horv. was bekend uit Zuid-Frankrijk en van een paar plaatsen in Oost-Spanje. *Henestaris curtulus* Horvath, 1910. Pto. de Pollensa, tussen 1 en 5.X.1968 in groot aantal (♂♂ en ♀♀ in gelijke hoeveelheden) op *Limonium* spec. gevangen. De soort is bekend uit het oostelijk gedeelte van de Middellandse Zee, van Griekenland naar het oosten rondom naar het zuiden, via Turkije, Syrië naar Egypte en Tunis en op het eiland Cyprus (*H. cypriacus* E. Wgn., 1964, later door de auteur zelf als synoniem van *H. curtulus* Hv. beschouwd), terwijl de wants in het westelijke Middellandse Zeegebied volgens WAGNER niet voorkomt.

Typisch was, dat ik deze soort in groot aantal kon slepen op één plek tussen de *Salicornia*-facies op bijna uitgedroogde planten van een *Limonium*-soort (*virgatum*?).

Op 100 m van deze plek verwijderd was een andere plek van een 50 m², die overdekt was met *Plantago maritima*. Van deze heel lage planten kon ik ook in verloop van een week een groot aantal exemplaren bijeenbrengen van *Henestaris laticeps* (Curtis), de type-species van het genus *Henestaris* (met kleine langgesteelde ogen), die dus door het substraat exclusief gescheiden voorkwam van *H. curtulus*, die aan een geheel andere plant gebonden is. *H. laticeps* (Ct.) was reeds bekend van Mallorca en heeft een holo-mediterrane verspreiding.

Als derde soort in deze interessante groep der Henestarinae kan ik nog melding maken van een uitzonderlijke vondst uit hetzelfde, zojuist genoemde gebied van een soort uit een ander genus:

Engistus exsanguis Stål, 1873. Pto. de Pollensa, 24.IX.1968, in aantal gesleept van *Salicornia fruticosa*. Slechts op een beperkt gebied van dit Salicornietum kwam hij voor. Hij is bekend van steppen en woestijngebieden van het ethiopisch gebied en oostelijk, via Egypte, Syrië en Iran tot Zuid-Rusland, Turkmenië en Turkestan. De soort wordt opgegeven van *Zygophyllum* en *Haloxyton*. Op Mallorca is hij dus ook typisch halobiont, en gebonden aan *Salicornia*. Een mooie kleine soort, die gemakkelijk te onderscheiden is van de meer bekende grotere soort *Engistus boops* (Duf.), die echter nog niet op Mallorca gevonden is.

PENTATOMIDAE

Holcogaster weberi Wagner, 1964. Cala San Vicente, 3.IV.1968, in aantal op *Pinus* spec. (8 ♂♂ en een ♀). Als laatste soort in de lijst vermeld ik deze Pentatomide, die door WAGNER beschreven werd van Menorca en die dus een endemum blijkt voor de Balearen. WAGNER controleerde de determinatie van deze soort, die volgens hem vooral op *Juniperus* voorkomt.

Uit bovenstaande vondsten moge blijken, dat Mallorca, als grootste der „Islas Baleares”, een zeer merkwaardige plaats inneemt in het mediterrane gebied. Er zijn biocoënosen, die wijzen op contacten met het gehele omliggende kustgebied, in die zin, dat dieren uit het zuidwesten van het vasteland hier hun uiterste oostelijke verspreiding vinden, terwijl andere die alleen van Noord-Afrika of Klein-Azië bekend waren, er hun noord- of westgrens bereiken. Ook zijn hier speciale endemen ontstaan.

Over het ontstaan en de samenhang van de kalkbodem van dit eiland met zijn biologisch levenspatroon en zijn geologische geschiedenis kan ik het boekwerk van COLOM zeer aanbevelen, dat handelt over de „Biografía de las Baleares”.

Résumé

En se basant sur la mise au point des Hétéroptères de l'île de Majorque, publiée par J. RIBES, l'auteur y ajoute 12 espèces nouvelles pour la faune majorquine. Elles étaient trouvées toutes dans le nord de l'île et sont discutées dans l'article précédent.

Literatuur

- COLOM, G., 1957. Biografía de las Baleares.
 RIBES, J., 1965. Hemiptera de Mallorca. *Publ. Inst. Biol. aplic.* 39: 72—95.
 SCHMIDT, K., 1939. Beiträge zur Heteropteren - Fauna Aegyptens, I (Hemiptera). *Bull. Sor. Fonad I Ent.* 23: 15-30; vide *Ectagala guttata*, p. 28.
 STICHEL, W., 1955-'62. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen, II, Europa.
 WAGNER, E., 1964. Beitrag zur Systematik der Gattung *Holcogaster* Fieber, 1860 (Hem. Het. Pent.). *Mitt. dt. ent. Ges.* 23: 56-60.
 ———, 1967a. Über *Heterocordylus tibialis* (Hahn), 1831 (Hemiptera, Heteroptera, Miridae). *Reichenbachia* 8: 159-162.
 ———, 1967b. Die paläarktischen Arten der Gattung *Henestaris* Spinola 1837 (Heteroptera, Lygaeidae). *Acta ent. Mus. nat. Pragae* 37: 129-145.

Amsterdam 10, Rubensstraat 87.

Afdeling Noord-Holland en Utrecht. In het komende seizoen zullen de vergaderingen gehouden worden op 24 september, 19 november, 28 januari en 4 maart, telkens des avonds om 8 uur in Hotel Krasnapolsky, Warmoesstraat, Amsterdam.
 W. J. KABOS, Secretaris.

Aangeboden. Een kast met 24 laden, 35x40 cm, voorzien van schuifglas, bodem bedekt met tempex. Vraagprijs f 150.
 A. GOUTBEEK, Ruitenborghstraat 27, Dalfsen.

Two *Ascogaster* species (Hymenoptera, Braconidae), parasites of leafrollers (Lepidoptera, Tortricidae) in apple orchards, with different host selection

by

H. H. EVENHUIS

Institute of Phytopathological Research (IPO), Wageningen

Among extensive material of parasites, reared from leafrollers by Drs. D. J. DE KONG, Wilhelminadorp, in the Province of Zeeland, and in lesser material from Wageningen and the Betuwe District, two species of *Ascogaster* were present in fairly large numbers: *A. quadridentatus* Wesmael and *A. rufidens* Wesmael.

Though both species live in the same habitat, apple orchards, they seem to differ in their host selection. Unfortunately it was only possible to identify two host species of larval leafrollers with certainty: *Laspeyresia pomonella* (L.), the codling moth, and *Spilonota ocellana* (F.), the bud worm. The former was easily recognized as cocoons collected from trapping bands, the second by its dark brown colour. All the other apple leafroller caterpillars are more or less greenish and live in webs between the leaves. The majority of them belong to the species *Adoxophyes orana* (F.v.R.) and *Archips rosana* (L.).

Ascogaster quadridentatus appears to be a common parasite of *Laspeyresia pomonella* and *Spilonota ocellana*; it was only occasionally reared from greenish leafroller larvae. *Ascogaster rufidens*, however, seems to be a common parasite of the greenish leafroller larvae, but it was never bred from *Laspeyresia pomonella*, neither from *Spilonota ocellana*.

Though in the literature *Ascogaster quadridentatus* is recorded as a parasite from quite a number of lepidopterous hosts, it is evident that Tortricidae predominate (ROSENBERG, 1934; THOMPSON, 1953; ZECH, 1959). The same holds for almost all other *Ascogaster* species (THOMPSON, 1953).

We have reared parasites from a number of other lepidopterous hosts in apple orchards e.g. *Orthosia* spp., *Operophtera brumata* (L.) and *Yponomeuta padellus* (L.), but *Ascogaster* was reared only from Tortricidae. Although THOMPSON (1953) lists *Ascogaster quadridentatus* as a parasite of *Yponomeuta padellus*, anyone, who has ever made a study of the host relationship of parasitic Hymenoptera, knows how many inaccuracies and mistakes exist in the literature. So I am inclined to assume that *A. quadridentatus* and probably all other *Ascogaster* species are exclusively parasites of Tortricidae.

Sometimes *Ascogaster rufipes* (Latr.) as well as *Ascogaster quadridentatus* is mentioned as a parasite of the codling moth. However, in the thorough investigations on the parasites of the codling moth *A. quadridentatus* is the only *Ascogaster* species mentioned as a parasite from this host (COUTIN & COLOMBIN, 1960; LEHMANN, 1968; ROSENBERG, 1934; ZECH, 1959). Therefore I assume that *A. quadridentatus* is the only parasite of the genus *Ascogaster* infesting the codling moth. This parasite-host relationship is recorded not only from Europe but also from North America, where the parasite is sometimes mentioned under